

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-05-27
Besvaras senast
2021-06-10

Till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:775 Den svenska folkbildningen

Sverige står mitt upp i utmaningar av parallellsamhällen, hedersförtryck, religiös fundamentalism och fientliga ideologier mot kvinnor och homosexuella. I det här läget faller en stor uppgift på folkbildningen att verka för integration och upprätthålla värden om demokrati, jämställdhet och frihet. Mycket betydande upplysningsinsatser görs inom ramen för den offentligt finansierade folkbildningen i studieförbund och folkhögskolor. Men tyvärr har det uppdragats att delar av folkbildningen verkat i motsatt riktning. Det är inte acceptabelt och därför måste uppdraget till folkbildningen förtydligas.

Folkbildningens frihet och förankring i hela samhället har varit och är fortfarande framgångsnycklarna för folkbildningen. Studieförbund och folkhögskolor finns representerade i hela landet och i stort sett hela föreningslivet är kopplat till en folkhögskola eller ett studieförbund. Ramarna för friheten regleras i statens syften med folkbildningen, och med dem anges också uppdraget i stort.

Statens fyra syften med folkbildningen är att

1. stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin
2. bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen
3. bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället
4. bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

I dag pekar de fyra syftena på att folkbildningen ska stärka demokrati, engagemang/delaktighet, stärka kulturer och minska klyftorna i samhället. Alla fyra syften är bra och fungerar väl. Men statens syften missar två viktiga komponenter i sin strävan att skapa det goda samhället. Dels alla människors lika värde, dels individens frihet att själv få styra sitt liv och sina livsval.

Som villkoren för folkbildningen ser ut i dag skulle det vara möjligt att finansiera verksamhet som direkt strider mot såväl svensk lag som första och andra artikeln i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Med dagens regelsystem är det möjligt att få offentliga medel för en verksamhet som i sin förkunnelse inte tillåter en präst, pastor eller imam att vara kvinna eller

homosexuell. Folkbildningens medel kan i dag användas fullt ut i verksamhet som förkunnar att kvinnan ska tåla i församlingen.

I likhet med övriga samhället står folkbildningen näst intill svarslös inför frågorna som berör hedersförtryck och religiös fundamentalism. Om folkbildningen ska kunna vara en motor i jämställdhet och integrationsarbetet måste dessa problem diskuteras och motverkas. Med tanke på att det i Sverige beräknas vara över 240 000 personer under 25 år som är utsatta för hedersförtryck (Astrid Schlytter, 2017) görs det alltför lite inom folkbildningen för att ta sig an dessa problem. Och än värre, kanske till och med bidrar till dem genom att finansiera verksamhet som legitimerar förtryck. Ett av få exempel om positivt arbete inom folkhögskolan är det fleråriga samarbetet mellan Varken hora eller kuvad, VHEK, och Arbetarrörelsens folkhögskola i Göteborg och Viskadalen, bland annat genom genomförandet av den terminslånga kursen Förtryck i hederns namn.

Utifrån hur det ser ut i Sverige i dag kan inte folkbildningen fortsätta att endast bygga på ideologiska ställningstaganden baserade på att understödja olika gruppers kulturella särart. Inte när de står i strid med individens frihet och idén om alla människors lika värde. Svensk folkbildning måste ha som mål att understödja individuell frigörelse bort från kollektiva patriarkala strukturer. Dessa strukturer är ett stort samhällsproblem som ger upphov till en rad avarter, vilka i sin förlängning understöder gängkriminalitet och terrorism. Det är inte en slump att ledande forskare i terrorism har börjat intressera sig för vad som pågår inom ramarna för svensk folkbildning. Det ska inte vara möjligt för en verksamhet som särbehandlar kvinnor och inte accepterar individens sexuella frigörelse att erhålla offentliga bidrag. Därför måste dagens fyra syften utökas med ett femte: individuell, det vill säga kvinnors, frigörelse. Det femte syfte för folkbildningen kan formuleras så här: 5. bidra till att göra det möjligt för människor att utveckla jämställdhet mellan könen, individuell frihet och frigörelse.

Med ett sådant femte syfte blir det svårare att använda folkbildningsmedel för att direkt eller indirekt motverka integrering i det svenska samhället med dess normer och värderingar. Det är inte acceptabelt att delar av folkbildningens medel i dag går till att bygga parallella värdesystem och kulturell avgränsning från majoritetssamhället. Med det femte syftet får folkbildningen en förstärkt inriktning på en svag punkt, en inriktning som går i takt med dagens samhällsutmaningar, vilket är en förutsättning för att ge den offentligt

finansierade folkbildningen fortsatt legitimitet.

Folkbildningen måste vara frizon för kvinnor som på grund av hedersnormerna inte fått en chans att skaffa sig ett yrke eller en utbildning i sina hemländer. Folkhögskolor och studieförbund som förvaltar patriarkalt och religiöst förtryck, liksom hederskultur, har inte någon plats i vår demokrati.

Med anledning av detta vill jag fråga utbildningsminister Anna Ekström:

1. Kommer regeringen att lägga till ytterligare ett uppdrag för den svenska folkbildningen, enligt ovan anført förslag?
2. Kommer regeringen att garantera att alla kvinnor och flickor som går på folkhögskolor erhåller en utbildning där kvinnors frigörelse och individens frihet inte kränks?
3. Kommer regeringen att garantera att hedersförtryck och hedersnormer inte upprätthålls i svenska skolor?

.....

Amineh Kakabaveh (-)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders